



ПРИЕТИ ТЕКСТОВЕ

P9_TA(2020)0282

Бъдещето на европейското образование в контекста на Covid-19

Резолюция на Европейския парламент от 22 октомври 2020 г. относно бъдещето на европейското образование в контекста на COVID-19 (2020/2760(RSP))

Европейският парламент,

- като взе предвид членове 165 и 166 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС),
- като взе предвид член 5, параграф 3 от Договора за Европейския съюз (ДЕС) и Протокол № 2 относно прилагането на принципите на субсидиарност и на пропорционалност,
- като взе предвид член 14 от Хартата на основните права на Европейския съюз,
- като взе предвид Междуинституционалната прокламация относно Европейския стълб на социалните права¹,
- като взе предвид съобщението на Комисията от 30 септември 2020 г., озаглавено „Изграждане на европейското пространство за образование до 2025 г.“ (COM(2020)0625),
- като взе предвид съобщението на Комисията от 30 септември 2020 г., озаглавено „План за действие в областта на цифровото образование за периода 2021 – 2027 г.: приспособяване на образованието и обучението към ерата на цифровите технологии“ (COM(2020)0624),
- като взе предвид съобщението на Комисията от 1 юли 2020 г., озаглавено „Европейска програма за умения за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост“ (COM(2020)0274),
- като взе предвид съобщението на Комисията от 17 януари 2018 г. относно плана за действие в областта на цифровото образование (COM(2018)0022),
- като взе предвид съобщението на Комисията от 14 ноември 2017 г., озаглавено „Укрепване на европейската идентичност чрез образование и култура“

¹ ОВ С 428, 13.12.2017 г., стр. 10.

(COM(2017)0673),

- като взе предвид своята резолюция от 17 април 2020 г. относно координирани действия на ЕС за борба с пандемията от COVID-19 и последиците от нея¹,
 - като взе предвид своята резолюция от 11 декември 2018 г. относно образованието в ерата на цифровите технологии: предизвикателства, възможности и поуки при формулирането на политиките на ЕС²,
 - като взе предвид своята резолюция от 12 юни 2018 г. относно модернизирането на образованието в ЕС³,
 - като взе предвид въпросите към Съвета и Комисията относно бъдещето на европейското образование в контекста на COVID-19 (O-000052/2020 – B9-0020/2020 и O-000053/2020 – B9-0021/2020),
 - като взе предвид член 136, параграф 5 и член 132, параграф 2 от своя Правилник за дейността,
 - като взе предвид предложението за резолюция, внесено от комисията по култура и образование,
- А. като има предвид, че в съответствие с Европейския стълб на социалните права достъпът до качествено и приобщаващо образование и учене през целия живот е основно право на човека и е от съществено значение за придобиването и поддържането на умения, за пълноценното и активно участие в обществото и за ефективния достъп до развиващ се пазар на труда;
- Б. като има предвид, че според ЮНЕСКО почти 1,6 милиарда учащи се в повече от 190 държави – 94% от учащите се в световен мащаб – бяха засегнати от затварянето на институции за образование и обучение в разгара на кризата, свързана с COVID-19; като има предвид, че над 60% от учащите се по света все още са засегнати; като има предвид, че по-малко от 25% от държавите с ниски доходи са осигурили някаква форма на дистанционно обучение; като има предвид, че в най-развитите държави достъпът до цифрово образование е около 90%, което означава, че 10% от учениците все не са обхванати от него⁴;
- В. като има предвид, че все още съществуват сериозни различия на равнището на ЕС, като в някои държави членки до 32% от учениците нямат достъп до образование в продължение на няколко месеца; като има предвид, че за много учащи се тази липса на достъп произтича от липса на цифрово оборудване, недостатъчни цифрови умения или вече съществуващо неблагоприятно положение; като има предвид, че дори когато учащите се са имали достъп до цифрово образование, често е трябвало да учат без подкрепа от учител, съученик или човек от дома и понякога в нестабилна домашна среда;
- Г. като има предвид, че пандемията от COVID-19 вероятно е причинила най-

¹ Приети текстове, P9_TA(2020)0054.

² Приети текстове, P8_TA(2018)0485.

³ ОВ С 28, 27.1.2020 г., стр. 8.

⁴ Институт „Брукингс”, април 2020 г.

сериозното в историята нарушение във функционирането на системите за образование и обучение в света, представляващо заплаха за загубата на знания от цяло едно поколение ученици и студенти, и може да заличи години на напредък; като има предвид, че тази загуба на обучение вероятно ще намали бъдещите равнища на доходите на това поколение и също така ще окаже потенциално отрицателно въздействие върху ръста на производителността на труда и конкурентоспособност за Съюза като цяло; като има предвид, че същото това поколение е изправено пред навлизане на пазар на труда, силно засегнат от икономическата криза, причинена от COVID-19;

- Д. като има предвид, че учебните заведения имат много по-широка социална и духовна роля и допринасят за физическото и психичното здраве на учащите се; като има предвид, че беше доказано, че липсата на пряко взаимодействие между преподавателите и учениците често засяга благосъстоянието и психичното здраве на учащите се; като има предвид, че пандемията подчерта решаващата роля на учителите в образованието и обществото; като има предвид, че учителите и останалият персонал в сферата на образованието често са претоварени, което подчертава необходимостта от по-голяма подкрепа за тях и признаване в по-голяма степен на тяхната работа;
- Е. като има предвид, че кризата ускори преминаването към цифровото обучение и стимулира иновациите в образованието, например подобряването на възможностите за електронно обучение; като има предвид, че инвестициите в дружества, работещи в областта на технологиите за учене, през последните години подобриха решенията за онлайн образование и електронно обучение; като има предвид, че партньорствата между бизнеса и учебните заведения изпълняват роля в насърчаването на иновациите в сектора на образованието; като има предвид, че учебното заведение следва да остане крайният орган за вземане на решения във връзка с образователното съдържание;
- Ж. като има предвид, че в същото време внезапното преминаване към масово онлайн и дистанционно обучение, предизвикано от кризата, разкри огромни пропуски в разработването и изпълнението на политиката в областта на цифровото образование в рамките на Европейския съюз и сред държавите членки; като има предвид, че кризата също така показва необходимостта от по-голямо сътрудничество и координация между държавите членки по отношение на политиките в областта на образованието и обучението;
- З. като има предвид, че внезапното преминаване към цифрови технологии настъпи в контекст, в който 43% от европейците не разполагат с основни умения в областта на цифровите технологии¹; като има предвид, че съществува пряка връзка между държавата членка, в която хората живеят, и мястото, където живеят в държавите членки, техния социално-икономически статус, възраст, доходи, образователна степен и заетост, от една страна, и степента на уменията им в областта на цифровите технологии, от друга страна; като има предвид, че цифровата трансформация и използването на нови технологии оказват въздействие върху пазара на труда, като са необходими по-високи равнища на цифрова грамотност;

¹ Индекс за навлизането на цифровите технологии в икономиката и обществото за 2019 г.

- И. като има предвид, че пандемията представлява възможност за преосмисляне на бъдещето на образованието;
- Й. като има предвид, че Комисията има за цел да създаде европейско пространство за образование до 2025 г.;
- К. като има предвид, че политическото споразумение, постигнато от Европейския съвет относно многогодишната финансова рамка (МФР) за периода 2021 – 2027 г., ще доведе до сериозни съкращения във водещи образователни програми като „Еразъм +“; като има предвид, че Парламентът многократно е призовавал за амбициозен бюджет за образователните програми; като има предвид, че настоящата икономическа криза не следва да води до съкращаване на публичните разходи за образование;
- Л. като има предвид, че в съответствие с принципа на субсидиарност образователната политика е от изключителната компетентност на държавите членки, като Съюзът изпълнява подкрепяща и координираща роля;
 - 1. приветства творчеството и находчивостта, демонстрирани от институциите за образование и обучение и техния персонал, по-специално от персонала, предоставящ образование и обучение, както и от учениците и родителите при приспособяването им към онлайн и дистанционното обучение, особено в светлината на бързо променящите се обстоятелства и несигурните времена; приветства също така положителните примери, дадени от гражданите, гражданското общество и доставчиците на неформално образование при приспособяването на техните образователни практики и разработването на инициативи, които дадоха възможност за продължаване на ученето; призовава за повече усилия за разширяване и повишаване на видимостта на ефективните инициативи, както и за насърчаване на най-добрите практики във всички сектори на образованието; призовава Комисията да предостави платформа за обмен на добри практики между държавите членки и в тази връзка да проучи възможностите за нови инициативи, като например създаването на Европейски онлайн университет;
 - 2. подчертава обаче, че внезапното преминаване към цифрови технологии в образованието и обучението разкри също така цифрово разделение по отношение на достъпа до цифрова инфраструктура и цифрови устройства, качеството на онлайн преподаването и уменията на учениците, учителите и обучаващите;
 - 3. изразява съжаление във връзка с факта, че в Европа все още има ученици и студенти, които нямат достъп до цифрово образование; отново посочва необходимостта от подобряване на свързаността на европейско равнище, по-специално в селските и отдалечените райони, както и от увеличаване на достъпа до цифрово оборудване; посочва авангардните иновации в областта на образователните компютри, таблети и софтуер в Европа;
 - 4. изразява загриженост във връзка с недостига на умения в областта на цифровите технологии сред учителите и учениците, което възпрепятства ефективното цифрово образование; поради това припомня необходимостта да се инвестира във възможности за повишаване на квалификацията и професионално развитие за учителите и обучаващите в цяла Европа, за да се гарантира, че те не само

притежават, но и могат да преподават цифрови умения; посочва значението на мобилността на учителите и споделянето на знания като ключов инструмент в това отношение и призовава Комисията да продължи да подкрепя подобни дейности;

5. отбелязва, че кризата засегна различни сектори на образованието и обучението в различна степен, като висшите учебни заведения често постигат по-добри резултати благодарение на съществуващата инфраструктура, ресурси и опит с цифрови инструменти; подчертава, че нарушаването е по-сериозно при образованието в ранна детска възраст, училищното образование, професионалното образование и обучение, образованието за възрастни и неформалното образование, и призовава за повече усилия с цел осигуряване на ефективно дистанционно обучение за тези сектори; припомня необходимостта от адекватна финансова подкрепа в това отношение;
6. призовава Комисията да събира, оценява и публикува данни от всички държави членки относно въздействието на пандемията върху участието на учащите се в дистанционно образование, със специален акцент върху това къде те не биха могли да участват поради липса на цифрови средства; освен това призовава Комисията да събира данни относно цифровите умения на учителите във всички държави членки;
7. отбелязва с тревога, че пропуските в цифровото образование са задълбочили съществуващите неравенства – както между държавите членки, така и вътре в тях – и са имали непропорционално въздействие върху онези, които вече са в неравностойно положение от социален, икономически или друг характер, върху лицата със затруднения в ученето и с увреждания, както и върху принадлежащите към други уязвими или малцинствени групи; подчертава, че преодоляването на това цифрово разделение трябва да бъде непосредствен приоритет;
8. припомня освен това жизненоважната социална роля, която играят училищата и другите учебни заведения, например при осигуряването на достъп до редовно хранене и духовна подкрепа; изтъква отрицателното въздействие на ограничителните мерки върху психичното здраве и благосъстоянието на учащите, в съчетание със стреса около оценяването и изолацията от връстниците;
9. поради това приветства усилията, положени от специалистите от сферата на образованието и от държавите членки, за да се гарантира, че присъственото обучение може да се възобнови в сигурна по отношение на COVID-19 среда; призовава всички държави членки да направят необходимото, за да гарантират присъствено учене за всички; признава предизвикателството, присъщо на повторното отваряне на образователните институции, и изразява съжаление относно липсата на координация или обмен на най-добри практики на европейско равнище; призовава Комисията и държавите членки да работят в тясно сътрудничество, за да сведат до минимум рисковете за здравето на персонала и учащите и да увеличат максимално шансовете за продължаване на присъственото образование; в същото време счита, че в случай на други ограничителни мерки образователните институции трябва да бъдат подготвени да предоставят качествено цифрово обучение на всички учащи и да предприемат мерки във връзка с психичното здраве и благосъстоянието в сътрудничество с родителите и други съответни заинтересовани страни;

10. подчертава, че социалните и образователните неравенства често се затвърждават в ранна детска възраст и имат тенденцията да се увеличават в зряла възраст, тъй като по-ниската образователна степен обикновено води до по-лоши перспективи за заетост, което на свой ред обикновено намалява достъпа до обучение и възможности за развитие на работното място;
11. изразява загриженост относно неравномерността на цифровата неграмотност, изведена на преден план в резултат на кризата, като много хора изпитват затруднения с основната защита на данните в интернет, киберсигурността и информационната грамотност; подчертава особеното предизвикателство на дезинформацията и фалшивите новини в това отношение; изтъква значението на преподаването на основни умения за цифрова и информационна грамотност чрез истински подход за учене през целия живот и подчертава необходимостта от подобряване на достъпа до преподаване на цифрови умения за по-възрастните хора и за хората от групите в неравностойно положение; призовава за широкомащабни европейски инициативи за цифрова грамотност, които да бъдат заложени в преразгледания план за действие в областта на цифровото образование;
12. счита, че основната поука от кризата е, че приобщаването и равните възможности, както по отношение на достъпа, така и на качеството, трябва да бъдат поставени в центъра на бъдещите политики на Съюза в областта на образованието и обучението;
13. подчертава, че кризата показва необходимостта от многостранен подход на съвместно създаване към политиката в областта на образованието, който да включва учители и обучаващи, учащи, лица, предоставящи неформално образование и обучение, родители, предприятия, гражданско общество, профсъюзи и местни органи както при планирането, така и при осъществяването; припомня, че ученето се осъществява във формална, неформална и аформална среда и че разработването на политики трябва да бъде насочено към този многостранен подход;
14. изразява убеждението си, че кризата предоставя възможност за задълбочен размисъл за бъдещата ориентация на политиката в областта на образованието и обучението и нейното място в по-широкия план за възстановяване след пандемията; подчертава централната роля на образованието в екологичния и цифровия преход; припомня, че Европейският зелен пакт признава ключовата роля на училищата, институциите за обучение и университетите като движещи сили на промяната;
15. освен това счита, че сега е моментът да се преосмислят и модернизират учебните програми и методите на учене и да се ускори темпът на промяната; насърчава държавите членки да приемат цифровизацията и иновациите и да внедряват новите и нововъзникващите технологии, като например изкуствен интелект, блокверига, адаптивни решения за учене и игровизация, в своите системи за образование и обучение по интелигентен, ориентиран към учащите начин; подчертава необходимостта от проучване на въздействието на иновационните технологии в образованието и насърчаване на примери за най-добра практика на европейско равнище; припомня значението на правните и етичните принципи, залегнали в основата на интелектуалната собственост, в контекста на

съдържанието на цифровото образование; подчертава, че използването на цифрови технологии следва да бъде включено в образованието от ранна възраст с подходящ надзор от възрастни и специалисти, както и съобразно най-високите стандарти за защита на данните и авторското право;

16. подчертава, че прякото взаимодействие между учители и учаци не може да бъде заместено и че само присъственото учене може ефективно да гарантира придобиването на междуличностни и социални умения; поради това счита, че въпреки че пандемията вероятно ще доведе до преминаване към по-хибриден модел на образование, който съчетава присъственото учене в класната стая с решения за електронно обучение, присъственото обучение трябва да остане в центъра на образованието и обучението; припомня значението на изучаването на хуманитарни науки и счита, че те са от съществено значение в допълването на науките, технологиите, инженерството и математиката, както и на предприемаческите умения;
17. счита, че по-доброто сътрудничество и координация между държавите членки и една по-амбициозна политика на Съюза в областта на образованието и обучението биха подобрили ефективността на отговора на кризата, породена от COVID-19, и призовава настоятелно Съюза да играе по-активна координираща роля в напредъка;
18. поради това призовава Комисията да предложи амбициозна политическа рамка за бъдещата европейска политика в областта на образованието, като европейското пространство за образование се превърне от свободно виждане, основано на обширни принципи, в конкретна работна програма с набор от измерими цели, включително превръщането в реалност в Съюза най-късно до 2025 г. на автоматичното взаимно признаване на квалификации, дипломи и периоди на обучение в чужбина; настоятелно призовава Комисията да възприеме подобен амбициозен подход към модернизирания план за действие в областта на цифровото образование, като се премине от набор от различни действия към пълноценно функционираща стратегия за цифрови умения и цифрово образование; настоява Комисията да включи активно Парламента на всички етапи от определянето на политиките;
19. настоява, че бъдещата европейска политика в областта на образованието трябва да бъде изградена въз основа на съгласувана политическа рамка, която да гарантира, че съответните политически инициативи – като например Европейската програма за умения, европейското пространство за образование, планът за действие в областта на цифровото образование, гаранцията за младежта и гаранцията за децата – се допълват и подкрепят ясни общи цели на политиката; счита, че образователното измерение трябва да бъде част от диалога с гражданите, например в рамките на предстоящата Конференция за бъдещето на Европа;
20. отбелязва, че напредъкът към европейско пространство за висше образование е значително по-голям, отколкото подобни процеси в други образователни сектори; поради това настоятелно призовава Комисията да съсредоточи по-големи усилия върху други образователни сектори, по-специално образованието в ранна детска възраст, училищното образование, образованието за възрастни и професионалното образование и обучение, чрез подход, основан на ученето през целия живот;

21. припомня, че програмата „Еразъм+“ е основният инструмент за финансиране в подкрепа на изграждането на европейското пространство за образование; подчертава ценността на инструментите, разработени с подкрепата на „Еразъм+“, за създаване и споделяне на преподавателски ресурси, например чрез електронно побратимяване (e-twinning), и за разработване на модули за обучение на учители, например чрез портала за училищно образование; счита, че тези инструменти следва да бъдат разширени, по-добре финансирани и активно популяризирани в рамките на образователната общност, за да доведат до реална промяна в онлайн преподаването и ученето; припомня подкрепата си за програмата „Еразъм+“ за допълване на мобилността, но не и за нейното заместване с инструменти за виртуално обучение и сътрудничество; посочва ценния принос на редица свързани с образованието пилотни проекти и подготвителни действия, предложени от Парламента, и призовава за включването на успешни пилотни проекти и подготвителни действия в политиката и програмите;
22. подчертава освен това потенциалния принос на инициативата за центрове за високи професионални постижения, програмата DiscoverEU и инициативата за мрежи от европейски университети за европейското пространство за образование; при все това изразява съжаление, че преразгледаното предложение за МФР на Комисията от май 2020 г. – намалено дори още повече от Европейския съвет през юли 2020 г. – лишава програмата „Еразъм+“ от необходимото финансиране за осъществяване на тези водещи инициативи, без това да се отрази на основните части на програмата, по-специално на разширяването на възможностите за мобилност с учебна цел и на придаването на по-приобщаващ характер на програмата;
23. посочва, че редица програми на Съюза за финансиране могат да подкрепят образователната политика; призовава Комисията да даде приоритет на целенасочени инвестиции в цифрова инфраструктура и оборудване за учебните заведения и учащите, за да се даде възможност за дистанционно и онлайн обучение, като се обърне специално внимание на цифровите устройства и достъпа до интернет в отдалечените и селските райони; подчертава, че за тази цел следва да бъдат използвани механизмът за свързване на Европа, механизмът за възстановяване и устойчивост и Европейският фонд за регионално развитие;
24. подчертава, че висококачествените образователни системи осигуряват основата за конкурентоспособността на ЕС в световен мащаб, и припомня, че добре функциониращите системи за образование и обучение изискват високи равнища на публични инвестиции; във връзка с това изтъква, че амбициозните политики без съответното финансиране не пораждаат доверие; изразява дълбоко съжаление, че конкретно тези програми, които подкрепят политиките в областта на образованието и обучението, и по-специално „Еразъм+“, „Хоризонт Европа“ и Европейският социален фонд плюс, станаха предмет на бюджетни съкращения в политическото споразумение относно следващата МФР, постигнато на заседанието на Европейския съвет през юли; отново призовава за утрояване на бюджета на „Еразъм+“ в сравнение с бюджета в МФР за периода 2014 – 2020 г.; призовава държавите членки да използват амбициозно наличните средства чрез плана за възстановяване, за да стимулират инвестициите в образованието; насърчава държавите членки да увеличат значително публичните разходи за образование;

25. възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция на Съвета, на Комисията, както и на правителствата и парламентите на държавите членки.